

ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРЛАРИНИНГ ГУРУХЛАР ТОМОНИДАН СОДИР ЕТИЛАДИГАН ЖИНОЯТЛАНИ ОЛДИНИ ОЛИШ ФАОЛИЯТИ

Қаюмжонов Равшан Шерзод ўғли

Ўзбекистон Республикаси ИИБ Академияси

3-ўқув курси 318-гуруҳ курсанти

Anotatsiya

Ушбу мақола орқали муаллиф, профилактика инспекторининг гуруҳлар томонидан содир етиладиган жиноятчиликнинг сабаблари ва шарт шaroитларини аниқлаш ҳамда уларни бартараф этиш фаолияти тушунчаси, унинг ўзига хос хусусиятлари, мазкур фаолиятнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари, ундаги муаоммо ва камчиликлар, шунингдек, бу соҳадаги айрим хорижий давлатларнинг илғор тажрибаси ҳамда миллий қонунчилигимиздан фарқли ва ўхшаш томонлари шунингдек, ушбу фаолиятни тақомиллаштиришнинг асосий йўналишлари ёритиб ўтилган

Калит сўзлар: Жиноий гуруҳ, ҳуқуқбузарлик, жиноий уюшма, жабрланувчи, мажбурлов чора.

Anotatsiya

Through this article, the author defines the causes and conditions of crime committed by groups of preventive inspectors and the concept of their elimination and shortcomings, as well as ways to solve these problems are shown. And shortcomings, as well as a number of proposals to address some of the existing problems and shortcomings, the best practices of other foreign countries in identifying the causes and conditions of organized crime and their elimination, as well as differences and similarities from our national legislation, as well as Using the above aspects, the main directions of improving this activity are highlighted.

Key words : criminal group, offense, criminal association, the victim, coercive measure.

Ҳозирги кунда олимларнинг изланишлари ва кўп йиллик тадқиқотлар шуни кўрсатадики, қизиқишлари, манфаатлари, дунёқарашлари бир-бирига яқин бўлган шахслар гуруҳларга бирлашиб келганлар. Кишининг жиноий ҳулки ҳам бундай хусусиятдан мустасно эмас. Шунинг учун ҳам, жиноят қонунида гуруҳ бўлиб жиноят содир этиш учун жавобгарликни белгиловчи алоҳида қоидалар белгиланган.

1 Ҳар қандай жамиятда доимо жиноят содир этаётган шахсларга уларнинг бундай йўлни тақозо этган жамият ижтимоий ҳаётининг барча соҳаларидаги воқеъа, ходиса ва жараёнларнинг руҳий таъсири билан боғлиқ муаммоларни ўрганиш энг асосий ва долзарб муаммолардан бири бўлиб келган . Хусусан, ҳар қандай жиноят ўзига хос бўлган аломат ва белгилар йиғиндиси билан таърифланади. жиноий уюшма тушунчасига тариф берадиган бўлсак, жиноий

уюшма деб – Икки ёки ундан ортиқ уюшган гуруҳнинг жиноий фаолият билан шуғулланиш учун олдиндан бирлашиши жиноий уюшма деб топилади. Жиноий уюшма шаклланиши деганда эса бир ёки ундан ортиқ ёхуд бир гуруҳ шахслар томонидан олдиндан тил бириктириб, жиноят содир этишга тайёргарлик кўриш, уни амалга ошириш мақсадида хуфийёна режалар тузиш, бажарувчи ва иштирокчиларни танлаш, уларга вазифа белгилаш, шунингдек, ушбу жиноятни содир этишнинг усули, жойи, вақтини белгилашга қаратилган жиноий хатти-харакатларни тушуниш мумкин. Жиноий уюшма шаклланиши ўз навбатида жиноий уюшма ва жиноий гуруҳлар фаолиятининг шаклланиши ва уларнинг жиноий фаолият олиб боришини тақозо этади. Жиноят ҳуқуқи нуқтаи назаридан айтганда, икки ва ундан ортиқ жиноий гуруҳларнинг бирлашиши жиноий уюшмаларнинг шаклланишига олиб келади. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 242-моддасига кўра, “Жиноий уюшма ташкил этиш, яъни жиноий уюшма шаклланиши ёхуд унинг бўлинмаларини тузиш ёки унга раҳбарлик қилиш, шунингдек, уларнинг мавжуд бўлиши ва ишлаб туришини таъминлашга қаратилган фаолият билан шуғулланиш ўн беш йилдан йигирма йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади” деб белгиланган

. Уюшган қуролли гуруҳ тузиш, шунингдек унга раҳбарлик қилиш ёки унда иштирок этиш - ўн йилдан ўн беш йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади. Айтиш керакки, ушбу гуруҳларнинг жиноятлар содир этишида иштирокчилиги оддий, мураккаб, уюшган гуруҳ, жиноий уюшма шаклланиши шаклида бўлади: – Икки ёки ундан ортиқ шахснинг олдиндан тил бириктирмай жиноят содир этишда қатнашиши оддий иштирокчилик деб

топилади. – Икки ёки ундан ортиқ шахснинг олдиндан тил бириктириб жиноят содир этилишида иштирок қилиши мураккаб иштирокчилик деб топилади. – Икки ёки ундан ортиқ шахснинг биргаликда жиноий фаолият олиб бориш учун олдиндан бир гуруҳга бирлашиши уюшган гуруҳ деб топилади. – Икки ёки ундан ортиқ уюшган гуруҳнинг жиноий фаолият билан шуғулланиш учун олдиндан бирлашиши жиноий уюшма деб топилади. Шунга асосан айнан шу жиноятнинг криминалогик тавсифини кўриб чиқамиз. Криминалогик адабиётларда гуруҳий жиноятчиликнинг белгилари ҳақида турли фикрлар билдирилган бўлсада, қуйидаги фикрлар, бизнингча уни тўлиқ ифодалайди: 1 Ўзбекистон Республикасининг 29.08.2016 йилдаги 254-П-сон Қонуни. 12 а) гуруҳнинг мавжудлиги; б) унинг ўзига хос тизимга эга эканлиги; в) мақсади; г) жиноий хатти-ҳаракатларни амалга ошириш усуллари; д) жиноий гуруҳнинг хавфсизлигини таъминланиши¹. Жиноий уюшма шаклланиши гуруҳга бирлашиб жиноят содир этишнинг жамият учун жиддий хавф туғдирадиган шакли жиноий уюшма шаклидир. Амалдаги жиноят кодексида жиноий уюшмани ташкил этган ва ушбу жиноятларни содир этган шахсларга тегишли жазо чоралари белгиланган. Мазкур жиноят бўйича зарурий режалар тузишда муҳим йўналтирувчи манба сифатида бу жиноятни олдини олиш йўналишини аниқлашдан иборат бўлиб, қандай шахслар доираси ичида жиноятчиларни қидириш кераклигини белгилайди. Гуруҳий жиноятга оид маълумотлар, бу жиноят қачон бўлганлиги, тажовуз кимга ва нимага қандай шароитларда амалга оширилиши ва тажовуз предмети сифатида нима бўлганлигини аниқлаш мумкинлигини кўрсатади. Жиноий уюшмалар шаклланишининг аломатлари сифатида уй жойга,

омборхона ёки бошқа биноларга гайриқонуний равишда кирган ҳолда жиноий уюшма томонидан гуруҳий жиноятчиликнинг содир этилиши билан белгиланади.

Фойдаланилган адабиётлар :

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 14 мартдаги «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 2833-сонли қарори // URL: <http://www.lex.uz>.
2. Исмаилов И. Уюшган жиноий тузилмалар фаолиятининг олдини олишни назарий ва ташкилий-ҳуқуқий таъминлаш:Юрид. фан. д-ри. ... дис. – Т ., 2006.
3. Мухторов Ж.С. Муаммони ҳал этиш – жиноятларнинг олдини олишдаги янги усул // Ҳозирги замон ҳуқуқшунослик илмини эгаллаш йўлида.